

Solvändans Massage

Marie Kumlin,
Bruksgården Edsbruk. 070-394 08 36

Dennis Bil och Allservice

Edsbruk 0493-700 39

SRAB

Redovisningsbyrå
Helgenäs 070-372 27 97
info.srab@gmail.com

Annonsera i Sockenbladet

Priser:

1/8 sida 100 kr

1/4 sida 200 kr

1/2 sida 400 kr

hel sida 700 kr

500 kr för en mindre annons i varje

www.hembygd.se/vastraed

facebook:

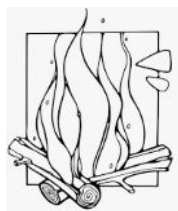
Västra Eds hembygdsförening

Välkomna på Brasafton i hembygdsgården

Söndag 19 november kl 16.00

I brasans sken ska vi få lyssna på folklivsberättelser och sägner från

Västra Ed insamlade under 1940-talet av K. G. Gilstring

Sista inlämningsdag till sockenbladet för dec/jan är 15 november
till sockenbladet@hotmail.com Ulla-Britta Stävmark 070-518 02 12 Hembygdsföreningen

November

2023

Skola och äldreomsorg i Västra Ed förr.

Nedanstående text är hämtad ur en skrift sammanställd av medlemmar ur centerpartiet, som varit aktiva i Västra Eds kommun och efter kommun-sammanslagningen 1952 i Tjust Eds kommun.

Fram till 1862 var skola och fattigvård kyrkans sak, men 1862 års kommunallag stipulerade att varje socken skulle ha en kommunalstämma. Det gjordes också i Västra Ed under ledning av Gustaf Lybecker, Djursnäs. Ändå var det kyrkan som ansvarade för skolundervisningen i kommunen fram till 1931.

På 1700-talet och första halva av 1800-talet bedrevs undervisningen av kringvandrande lärare, som stannade ca 3 månader på de olika undervisningsplatserna. 1819 överlämnade Carl Fr Ringeltaube ett donationsbrev på 5000 rdr Banco, som skulle användas för att betala en lärares lön och ett undervisningsställe skulle byggas vid kyrkan. Huset skulle innehålla minst 4 rum. 1842 var skolbyggnaden klar, samma år som Kungliga Majestäts första allmänna folkskolestadga utfärdades. Det fanns fortfarande ambulerande undervisning kvar, för de elever som bodde för långt bort från kyrkbyn. De mest vetgiriga eleverna kunde dock vända sig till den fasta skolan.

Västra Ed har haft turen att ha präster som intresserat sig för skolan, som kyrkoherde Gustaf Malmberg. Under hans tid som ordförande i skolstyrelsen byggdes skolorna i Vråka och Helgenäs. Det byggdes också ett nytt skolhus vid Ringeltaubska skolan.

Det nya skolhuset vid Ringeltaubska skolan innehöll fyra lärosalar, slöjdsal, gymnastiksal, skolkök samt badrum med tillhörande omklädningsrum. Skolan invigdes till höstterminen 1929 och var en av de modernaste i skoldistriktet. Flera studiedelegationer från andra kommuner besökte skolan de första åren. Badrummet och gymnastiksalen, som var modernt utrustad med bl a ribbstolar

Under 1930-talet infördes 7-årig folkskola och skolorna i Björka och Hellerö elektrifierades. Man införde också läkarundersökning i årskurserna 1 – 4, samt fri tandvård för årskurserna 1,2,3,4 och 6.

Under 60-talet infördes 9-årig skola och då fick eleverna från Edsbruk fortsätta sin undervisning i Gamleby från årskurs 7 och eleverna från Östra Ed och Tryserum i Valdemarsvik.

Även den sociala verksamheten, som förr hette fattigvård, har utvecklats från en byangelägenhet över socknen med kyrkan som huvudman till att bli en av den borgeliga kommunens största uppgifter.

I äldre tider fick åldringar och andra hjälpbehövande, som inte hade några släktingar som kunde ta hand om dem flytta runt mellan gårdarna i byn. Senare blev dessa personer utackorderade till den som begärde minst betalt och sockenkassan betalade. Mot slutet av 1800-talet sammanfördes de hjälpbehövande till en backstuga där någon person gav dem nödortigt hjälp. Detta var föregångaren till ålderdomshemmen.

I Västra Ed byggdes i slutet av 1920-talet ett ålderdomshem, som ersatte det som var inrymt i gamla kommunalhuset. Det nya ålderdomshemmet var en tvåvånings träbyggnad med 25 vårdplatser, i huvudsak tvåbäddsrum. Likadana ålderdomshem fanns i Tryserum och Skeppsgården, Östra Ed. I mitten av 50-talet påbörjades en diskussion om att bygga ett nytt ålderdomshem. Dels med anledning av brandfaran och dels problem med att tvingas placera två ej tidigare bekanta personer i samma rum. Först 1967 beslutades att hemmet i Tryserum skulle vara kvar och en nybyggnad med 40 platser byggas i Västra Ed, som ersättning för Västra och Östra Eds gamla hem. 1969 kunde inflyttning ske på Edshöjden.

(Källa: Centern i Västra Ed under Tjust Ed tiden 1952 – 1971, Förtroendevalda blickar tillbaka)

Västra Eds hembygdsförening

Måndag 6 nov kl 17.00 styrelsemöte i Klubbstugan Helgenäs. Efter kl 18.00 Tema "Medlemsvärning"

Söndag 19 nov kl. 16.00 Brasafton i Hembygdsgården. Folkminnen och sånger från Västra Ed. Fika och levande ljus.
Samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan.

Västra Eds PRO.

Måndag 6 nov kl 13.00 i Bruksgården. Mötesförhandlingar, kaffe och gott bröd. Välkomna!

Helgenäs IF och byalag

Fredag 24 november kl 18.00 Herrmiddag.
Föranmälan till Bertil Hellman 072 336 03 05 eller
Per.Arne Hellman 070 635 11 20 **VÄLKOMNA!**

Västra Eds kyrka

Fredag 3/11 Öppen kyrka kl. 14.00 - 18.00 Kaffeservering

Lördag 4/11 Minnesgudstjänst kl. 11.00 Kören medverkar. Kaffe.

Söndag 5/11 Kl. 18.00 V:a Eds kyrka konsert "Till de hädangångnas minne"

Onsdag 8/11 Kl. 13.40 Himlaskoj för årskurs F-3

Söndag 12/11 Kl. 11.00 Pastoratsgudstjänst med mässa i Dalhems kyrka.

Pastorat och personalkörerna medverkar. Samkväm. För medverkan i samkväm anmäl till pastorsexpedition. tel: 0493-12340 senast 6/11

Måndag 13/11 kl 14.00 Andakt på Edshöjden

Söndag 19/11 kl 15.00 V:a Eds kyrka Gudstjänst med mässa. Kaffe.

Onsdag 22/11 l. 13.40 Himlaskoj för åk F-3

Måndag 27/11 kl 14.00 Andakt på Edshöjden